

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Sebast. Izquierdo Alcarazensis Soc. Iesv, svpremis
Inquisitionis Senatvs Censoris, Et Olim Complvti SS.
Theologiæ Professoris. Pharvs Scientiarvm**

Izquierdo, Sebastián

Lugduni, 1659

Quæst. 1. Quid sit ordo, siue ordinatio rerum, & quotuplex.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95620](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95620)

PHARVS SCIENTIARVM.

DISPV TATIO XV.

DE ORDINE, SIVE ORDINATIONE
*entium, seu rerum; Atque adeò obiectorum
intellectus humani.*

MATERIA huius Disputationis ex vniuersalissimis est Metaphysicæ, exactaque notitia eius eximium vsum habet in scientiis humanis; potissimèque in Sacra Theologia. Quam notitiam multi, vt video, propterea non sunt assequuti: quia nemo hactenus, quod sciàm, materiam ipsam vniuersaliter, & ex professo pertractauit. Quo factum est, vt dum illam passim offendunt, quo pedem figant, nil fixum habeant. Tantùm interest, pro veritatibus per scientias sparsis reperiendis, vniuersalitati imprimis fontem aperire; vnde suam vnaquæque trahat originem necesse est. Id, quod nos modò circa materiam præsentem facere aggredimur.

QVÆSTIO PRIMA.

*Quid sit ordo, siue ordinatio
rerum, & quotuplex?*

DVOBVS modis entia dicuntur ordinata: secundum seriem, & secundum proportionem. Secundum seriem ordinata sunt illa, quæ in aliquâ serie sunt constituta, vel quæ seriem aliquam componunt, siue conficiunt; series autem (quæ vix per quidpiam notius est explicabilis, vtpotè terminus per se notissimus) ex pluribus entibus coalescit, siue componitur, quæ tractu quodam continuo sibi succedunt; seu, quæ inter se referuntur continuâ quâdam successione. Huiusmodi est series partium, siue punctorum eiusdem lineæ; tum series partium temporis; atque etiam motus. Series causarum, & effectuum

cum causâ causat effectum, & effectus causat alium effectum, & hic iterum causat alium, &c. Series etiam connexorum; cùm primum connectitur secundo; secundus tertio; tertius quarto, &c. Sic denique series quorumvis telatorum, ex quibus primus ad secundum; secundus ad tertium, & tertius ad quartum, ac deinceps pariter comparantur. Quæ igitur in aliquâ serie huiusmodi disposita sunt, ea ordinata voco secundum seriem. Secundum proportionem autem ordinata dicuntur illa, quæ inter se proportionem aliquam seruant, cuiusmodi sunt ea, ex quibus constat pulchritudo, harmonia, consonantia, analogia, temperamentum; ac demum quæcunque inuicem comparata aliquam proportionem habent, aut seruant, siue ea naturalis sit, siue artificialis; tam enim Natura, quàm Ars in suis operibus ordinatè procedunt, iuxta istud ordinationis genus.

Porro in præsentî disputatione de ordine seriei potissimum est nobis agendum, siue de entibus ordinatis secundum seriem. De ordinatis autem

A

secundum

secundum proportionem nonnihil fortasse tangemus *disp. 16.* dicturi plura suo loco, ubi de quantitate rerum in vniuersum sermo nobis sit.

4 Ergo ordinata secundum seriem, alia sunt ordinata suapte naturā; alia sunt ordinata ex accidente. Illa suapte naturā ordinata sunt, quae per suam essentiam, nihilo prorsus superaddito, seriem, seu ordinem constituunt; vel in serie, seu ordine sunt; vel ordinem habent. Huiusmodi sunt plures praesentiae suapte essentia ordinatae secundum seriem in spatio locali; & plures durationes similiter in spatio temporali; atque adeo etiam plures partes temporis (quae à durationibus seu actualibus, seu possibilibus non distinguuntur, ut dictum alibi) necnon plura entia suapte essentia ordinata, seriatimque connexa, & caetera similia. Ordinata autem ex accidente sunt, quae non ratione suae essentiae, siue naturae; sed ratione accidentis adiuncti in serie aliqua ponuntur; atque adeo, eo accidente deficiente, eadem extra seriem, seu non ordinata sunt, vti erant prius. Hoc pacto per ordinatas praesentias corpora ordinantur in loco, quae eadem, eā serie praesentiarum subiecta, non ordinata permanebunt. Similiter per ordinatas durationes aliqua ordinantur in tempore, quibus durationibus variatis, & eorum ordo potuit variari; ita ut, quae posteriora sunt modò fuissent priora quoad existentiam, & vice versa. Vnde series, & ordo, quem habuerunt de facto ex accidente prouenit non ex naturā; nimirum quia cum talibus partibus temporis per tales durationes coniuncta sunt quoad existentiam, & non cum aliis per alias, ut potuerunt. Patetque in similibus.

5 Hinc duplex ordo secundum seriem est distinguendus; alter dici potest ordo naturae; ille videlicet, qui in ipsa ordinatarum rerum natura immediate fundatur; atque adeo consistit in ipsa. Alter dici potest ordo accidentis, qui prouenit ex accidente rebus ordinatis adiuncto. Quoniam autem omnis series, seu ordo in alicuius rei naturam, à qua proueniat immediate tandem est referendus, ut est notissimum; efficitur planè, ut ordo accidentis eorum, quae accidentaliter ordinata sunt, in naturam accidentium, quae illis accrescunt referri debeat, tanquam in id, à quo ducit originem. Vnde eiusmodi ordo, aut impletur erit ordo naturae, respectu accidentium, à quibus, veluti à primo fonte promanat; aut sanè ex ordine naturae eorumdem accidentium nascetur. Nulla enim entia ex accidente ordinata dicuntur, nisi accidentia, unde emanat ordo; sint ordinata ex sua natura. Nam corpora, quae ordinantur accidentaliter in aliquo loco, seu spatio, idcirco ita dicuntur ordinata, quia eorum praesentiae suapte naturā in eo spatio ordinatae sunt, adeo, ut repugnet prorsus, eas talem, qualem habent, ordinem non seruare. Similiter, quae ordinantur in tempore, idè eum ordinem habent: quia durationes, quas accidentaliter habent, & partes temporis, quibus accidentaliter respondent, essentialiter seruant ordinem, unde alter accipitur. Idemque contingit in reliquis ordinatis ex accidenti, ut per singula discurrere constabit, atque ex discursu disputationis satis conspicuum fiet.

6 Rursus ordo seriei, siue naturae sit ordo, siue accidentis, duplex est; alius enim est ordo prioris, & posterioris, in quo ordinata sic se praecedunt, ut primum secundo, secundum tertio, tertium quarto, patetque deinceps priora sunt; idque

aut suapte naturā cum ordine naturae ordinatur, aut ex accidente dumtaxat, quando ordo eorum est accidentis. Alius est ordo sine priori, & posteriori, in quo nullum ordinatum praecedit aliud, si inter se praecise comparentur. Primi ordinis exemplum sit, series durationum, & partium temporis, ex quibus aliae praecedunt alias suapte naturā; tum series rerum, quae per durationes sibi accidentarias in tempore ordinantur, ex quibus aliae, praecedunt alias ex accidente. Exemplum autem alterius ordinis sit series praesentiarum, quae ita ex naturā sua ordinatae sunt in spatio locali, ut nulla earum comparata ad aliam praecise prior sit illa, vel posterior ex sua naturā; tum series corporum praesentium, quae ita ratione praesentiarum ordinata quoad locum sunt, ut alterum altero non sit prius ex accidente ratione praesentiarum, dum comparentur inter se.

7 Caeterum, quanquam in serie secundi generis non sit prioritas, & posterioritas inter res ordinatas praecise inter se comparatas, vti est in serie primi generis; Est tamen prioritas, & posterioritas in illis, prout comparentur alicui tertio, respectu cuius in quavis serie, quod propinquius est, prius dicitur remotiori. Haec tamen stricte potius est maior, vel minor propinquitas respectu tertij, quam prioritas, & posterioritas, ut ex dicendis apparebit.

8 Alius praeterea ordo seriei excogitari posset mixtus ex ordine naturae, & ex ordine accidentis, qui rursus in plures diuidendus esset iuxta diuersos modos mixtionis, qui fieri possunt; sed non oportet de his ordinibus mixtis sermonem miscere, ne materia haec obfuretur multitudinem terminorum; quia si quid in aliquo casu de eorum naturā, aut proprietatibus scire opus fuerit, id facillime ex dicendis circa simplices ordines dignoscetur.

Q V A E S T I O II.

Quid sit ordo prioris, & posterioris. Et quotuplex.

A Ristot. in lib. *Pradicam. cap. 12. de modis prioris*, quinque omnino modos enumerat, quibus alterum altero prius dicitur. Primò enim id prius altero, & propius dicitur secundum tempus, quod antiquius eo, & vetustius est. Secundò dicitur prius altero, quod non conuertitur cum illo secundum subsistendi consequentiam; ut vnum duobus prius est: quia, duobus existentibus, consequens est, ut vnum existat; sed non è conuerso. Tercio inquit Philosophus, vnum altero dicitur prius secundum aliquem ordinem, vti in Geometria elementa priora sunt iis, quae ex elementis demonstrantur. In Grammatica elementa priora sunt syllabis; & in orationibus proemium prius est narratione; Quarto quod melius, & honorabilius est, prius naturā esse videtur ait Arist. addit tamen, hunc penè alienissimum esse modum priorum. Quinto denique eorum, quae conuertuntur secundum essendi consequentiam, quod alterius est causa quavis ratione, prius naturā illo esse docet Arist. Quo pacto prius est, inquit, hominem esse, quam esse veram orationem id affirmantem; esse enim hominem re ipsa